

اهمیت باورمندی در عبادات

عنصر اعتقاد و باور در بندگی و عبادت، خیلی مهم است و در واقع، عبادت بدون آن دیگر عبادت نخواهد بود، بلکه انجام اعمالی بی اثر و بی معنا خواهد بود.

بندگی در راه حق به عمل نیست، بسته به عمل، برخاسته از باور است. اگر یک باورمندی کامل درباره ذات مقدس پروردگار و جریان معاد، نبوت و امامت برای انسان وجود نداشته باشد، عمل او در نگاه خداوند پذیرفته نخواهد شد. تفاوت بین علم و یقین مانند تفاوت دانستن و باور کردن است. امیرالمؤمنین^(ع) می‌فرمایند عبادت به سبب باور و یقین کامل می‌شود، بنابراین باید یقین به وجود مقدس خداوند برای انسان حاصل شود، لذا بدون باور عبادت نتیجه‌ای ندارد. حضرت ابراهیم خلیل رحمان، قهرمان توحید و بندگی خداوند متعال است. با این حال در سوره مبارک بقره ایشان از خداوند درخواست می‌کنند که زنده شدن مردگان را ببیند و خداوند می‌فرماید مگر تو ایمان نداری؟ و حضرت ابراهیم^(ع) می‌گوید ایمان دارم اما برای اطمینان دل، از توی خدا می‌خواهم که زنده شدن مردگان را به من نشان بدهی. اطمینان دل، درجه‌ای از همان باور داشتن است و پیامبر اکرم^(ص) درباره شاخص‌های مقام یقین و اطمینان دل، شش علامت را معرفی کردند که اگر در انسان محقق شود، یعنی او خداوند متعال را باور کرده است.

علامت نخست، باور به خداوند متعال است و در این مرحله انسان می‌داند که خداوند بر تمام اعمال او نظارت و کنترل دارد و از تمام لحظات زندگی او آگاه است. دومین علامت یقین، باور به مرگ و معاد است و انسان باید باور کند که مرگ، حق است و تفاوتی بین پیر و جوان در این مسئله وجود ندارد. سومین علامت یقین، این است که انسان بداند با مرگ همه چیز تمام نمی‌شود و مرگ تنها انتقال از یک مرحله گذار به مرحله ثبات و همیشگی است. چهارمین علامت، باور به این موضوع است که انسان بداند هر آنچه در دنیا انجام دهد، نتیجه آن را در مرحله دیگر برداشت خواهد کرد و پنجمین علامت این است که انسان بداند عذاب آخرت و آتش دوزخ، حق است، لذا به گونه‌ای زندگی کند که از آن آتش و دوزخ نجات پیدا کند و در نهایت بداند حساب حق است و قبل از مرگ، حساب خود را به‌طور دقیق محاسبه کند.

در حقیقت همین باورمندی، موتور محرک انسان در طریق عبودیت و سلوک است که تا انسان چیزی را باور نکند، نمی‌تواند حرکت کاملی به سمت آن داشته باشد. پس انسان باید به دنبال اصلاح باورهای خود باشد که به منزله بی و فنداسیون یک خانه است.

برگفته از خطبه‌های نمازجمعه مشهد
تنظیم: حجت‌الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی

اشارت

ای برآورنده حاجت‌ها!

ریحانه عامل نیک‌ا تا حالا شده است که حس کنید یک روز در هفته را بیشتر از روزهای دیگر دوست دارید؟ حتما شنیده‌اید که هر روز برای خودش در دستگاه خلقت داستانی دارد؛ اینکه هر روز هفته ما برای خودش، شان و معنایی داشته باشد، می‌تواند تلنگری برای ما باشد که هر روز هفته را چطور سپری می‌کنیم و اوقات خود را چگونه می‌گذرانیم. در زمان پیامبر^(ص) هم آدم‌ها به شان روزها فکر می‌کردند. در تاریخ الطبری به نقل از «عکرمه یهودی» آمده است که او در مورد روزهای هفته از ایشان سؤال کرد. پیامبر^(ص) در مورد روز دوشنبه فرمودند: «در این روز، خداوند، آدم را آفرید». شاید برای همین، ذکر امروز برآورنده حاجت‌هاست که اصل نعمت وجود آدم در این روز آفریده شده است. هرچند بنا به روایتی در روز دوشنبه زمین هم گسترده شده است. اگر بخواهیم شان مستحب این روز را در اعمال مذهبی دنبال کنیم، می‌توانیم اعمالی را که در فصل هفتم کتاب «جمال الاسبوع» برای این روز آمده است، انجام بدهیم، و در کتاب مفاتیح‌الجنان هم اعمالی برای این روز ذکر شده است،

۱. **روزه گرفتن**؛ در سیره پیامبر^(ص) این بود که روزهای دوشنبه و پنجشنبه روزه می‌گرفتند.

۲. **ذکر روز دوشنبه**؛ یا قاضی الحاجات، ای برآورنده حاجت‌ها! این ذکر که مختص روز دوشنبه است، خواندنش موجب افزایش مال می‌شود.

۳. **نماز** امام حسن عسکری^(ع) در روایتی فرمودند: «هرکه روز دوشنبه ۱ رکعت نماز به جا آورد و در هر رکعت، سوره حمد و «مرتبه سوره توحید را بخواند، حق تعالی در قیامت برای او نوری قرار دهد که موقف را روشنایی بخشد تا در آن روز، همه بندگان خدا بر او غبطه برند.»

۴. **خواندن زیارت امام حسن^(ع) و امام حسین^(ع)**.

بردار و بخوان

تمثیلات

سمانه رضوانی ابرای افرادی که به دنبال موضوعات مورد علاقه خود به صورت تفکیک شده و دسته بندی شده می‌گردند، سری کتب تمثیلات می‌تواند پیشنهاد خوبی باشد. در این کتب به تمثیلات مختلفی که در بیانات اشخاص و علمای بزرگ ما ذکر شده است، پرداخته می‌شود. تاکنون امثال چندی از بزرگان ادبیات و سخنوران در آثار بیانی و نوشتاری خود به‌عنوان مجموعه‌های جداگانه به چاپ رسیده است که برخی از آن‌ها همچون «تمثیلات تفسیر نور» محسن قرآنی و «تمثیلات» آیت‌ا... حائری را می‌توانید تهیه کنید. کتاب مد نظر ما برای خوانندگان، «تمثیلات مقام معظم رهبری» است. این کتاب به کوشش وحیده فرحی و مهرداد خالقی، گردآوری و در پنج بخش مجزا ارائه شده است که در ادامه محتوای آن را بیان می‌کنیم. بخش اول، دو فصل «نبوت و رسالت پیامبران» و «امامت و ولایت» در ذیل عنوان بخش «اوصاف و ارکان اسلام در تمثیل» قرار داده شد. بخش دوم این کتاب، به تمثیلات «علمی‌فرهنگی» اختصاص یافت که مجموع سخنان معظم‌له در این بخش، ذیل چهار فصل، «تعلیم و تعلم»، «عقیده و اندیشه»، «فرهنگ» و «فرهنگ صداوسیما» گنجانده شد. با مطالعه این فصول چنین به دست می‌آید که رهبر معظم انقلاب علم را زبان حق دانسته و در منطق فراگیری آن، راهکارهایی پیشنهاد کرده‌اند. سومین بخش در باب «طاعت و عبودیت» «امر به معروف و ترک گناه» «هم‌گام با قرآن»، «اخلاق در خانواده»، «زهد و تقوا»، «جنگ و شهادت» و «ویژگی‌های انسان» جزو مباحثی‌اند که در ذیل این بخش با عنوان «تمثیلات عبادی و اخلاقی» بیان شده است و هرکدام با درنظر داشتن مناسبت و مخاطب خاص با تمسک به مثل‌های عامه‌پسند بیان شده‌اند.

سخنان رهبر معظم انقلاب در بخش چهارم با عنوان تمثیلات «سیاسی اجتماعی» درس‌آموز، بلیغ و رساست. مطالب این بخش، امروزه می‌تواند گره‌گشای بسیاری از گره‌های ایجادشده توسط دشمن باشد.

بخش پنجم سخنان ایشان، یعنی «تمثیلات اقتصادی»، در سه فصل «نوع‌نگرش بر کار و کاسبازی»، «فرهنگ دخل و خرج» و «سلطه اقتصادی» تنظیم شده است. معظم‌له سرعت و دقت در کار را به‌منزله آب گوارا در چله تابستان می‌دانند که ضرورت وجودی آن برای رفع تشنگی، صندچندان است.

شماره ۱۴

۱۴شنبه
۱۳۳۳ هجری قمری
۳ شعبان ۱۴۴۴
شماره ۴۴۴۴

۱۴

مهرماه

خمس یعنی چه؟

«خمس» به یک پنجم منفعت مازاد بر خرج سال گفته می‌شود و حقی است که خداوند برای پیامبر^(ص) و امام معصوم^(ع) و سادات فقیر در مال افراد، قرار داده و پرداخت آن واجب شرعی است؛ خمس به دو قسمت تقسیم می‌شود که یک قسمت آن سهم امام است و قسمت دیگرش سهم سادات فقیر، لذا تاخیر در پرداخت آن جایز نیست و کسی حق ندارد خود را بدهکار اهل خمس حساب کند. مهم آنکه خمس از عبادات است و باید با قصد قربت و به مرجع تقلید پرداخت یا با اجازه او مصرف شود. تصرف در خمس بدون اذن مجتهد، جایز نیست.

وجوب خمس در قرآن

خداوند در آیه ۴۱ سوره انفال، وجوب خمس و مصارف آن را به صورت مختصر بیان و بر آن تأکید می‌کند: «وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ أَمْنُمْ بِاللَّهِ وَ مَا أُنْزِلَنَا عَلَیْ عَبْدِنَا: (ای مؤمنان) بدانید که آنچه به شما غنیمت و فایده رسد(کم یا زیاد) خمس(یک پنجم) آن مخصوص خدا و رسول و خویشان او و یتیمان و فقیران و در راه ماندگان است اگر به خدا و آنچه بر بنده خود نازل کرده ایم، ایمان دارید».

دانستنی‌هایی درباره یک واجب شرعی

کلید افزایش رزق

آمنه مستقیمی! احکام مالی اسلام به خوبی نشان می‌دهد عدالت اقتصادی که مکاتب مختلف، مدعی آن بوده‌اند و هیچ‌یک نتوانسته‌اند در این باره از حرف فراتر روند، در سایه عمل مؤمنانه به این احکام محقق می‌شود و برکاتی همچون رفع تبعیض‌ها، کم شدن فاصله‌های اجتماعی و کاهش آسیب‌هایی مثل فقر و اعتیاد و طلاق را به دنبال دارد. از جمله این احکام، خمس است که مرور نحوه وجوب و موارد مصرف آن، بیانگر تلاش برای تحقق عدالت اقتصادی است.

موارد وجوب

منفعت کسب(مازاد بر خرج سال انسان و خانواده‌اش)، منظور از مخارج سال، تمام چیزهایی است که انسان در زندگی خود و خانواده‌اش به آن‌ها نیاز دارد؛ مثل خوراک و پوشاک، مخارج ازدواج، اثاثیه منزل، کتاب‌های موردنیاز، صدقه، نذر یا کفاره‌ای که پرداخت می‌کند، جوایز و هدایایی که به افراد می‌دهد، وسیله نقلیه‌ای که تنها برای کسب وکار نباشد، مخارج مهمانان و مخارج سفرها. برای محاسبه مخارج سال، ابتدا باید پایان سال معلوم باشد که اولین درآمد را ابتدای سال و گذشت یک سال از آن تاریخ را انتهای سال قرار می‌دهیم. مثلاً کشاورز اولین محصول، کارمند اولین حقوق و مغازه‌دار اولین معامله خود را ابتدای سال حساب می‌کنند.

این اموال، معاف از خمس‌اند

گنج، معدن، مال مخلوط به حرام، غنیمت، جواهری که با غواصی به دست می‌آید، زمینی که از کافر ذمی خریداری شده است، نیز از مواردی است که خمس به آن تعلق می‌گیرد، مالی که به انسان ارث می‌رسد، اما چیزی که به انسان بخشیده می‌شود، جایزه‌ها، عیدی‌هایی که به او می‌دهند و مالی که به عنوان خمس یا زکات یا صدقه دریافت می‌کند و مهریه زنان، مشمول خمس نمی‌شود.

عواقب نپرداختن خمس

فقها در آثار نپرداختن خمس، تصریحاتی دارند؛ مثل اینکه انسان تا خمس مالش را ندهد، نمی‌تواند در آن تصرف کند؛ مثلاً غذایی را که در آن خمس باشد، نمی‌تواند مصرف کند. همچنین اگر با پول خمس نداده، خرید و فروش کند(بدون اجازه حاکم شرع) به اندازه خمس مال، معامله باطل است؛ چنان‌که اگر آن را به کسی هدیه کند، گیرنده هدیه نمی‌تواند به مقدار خمس، در آن مال تصرف کند. سومین اثر آنکه اگر بخواهد پول خمس نداده را به صاحب حمام بدهد و در حمام غسل کند، غسل او باطل است.

روشنا

مردم اگر حقوق و واجبات مالی خود را ادا می‌کردند، بی‌تردید همه از یک زندگی مطلوب و رضایت‌بخش برخوردار می‌شدند.(وسائل، ج ۶، ص ۱۲).

قطره قطره جمع گردد...

دیدگاه ائمه معصوم^(ع) درباره مجاهدت و برپایی عدل در زمین

هم‌دل شده‌اند و همه باهم فریاد آزادی و آزادیگي سرمی‌دهند. بعضی‌ها دلشان طاقت نمی‌آورد و مثل سال‌های دفاع از حرم حضرت زینب^(ص) مجازی رفتند و نام تمام کارالاهای اسرائیلی را می‌شوند و بقیه دوروبرشان را با دقت می‌نگرند تا کاری پیدا کنند و برای دفاع از جبهه حق و پیروزی اش در برابر جبهه کفر، حرکت مثبتی هرچند کوچک انجام دهند.

جبهه مقاومت واریز کند. بچه‌ها که تلاش پدر و مادر را دیده بودند، باهم مشورت کردند تا قدم مهمی در این راه بردارند، پس به سراغ فضای نگر هم با همکاری همدیگر، صبح‌ها یک دیگ آش رشته بپزند تا بعد از نماز ظهر و عصر برای فروش. آن را روی میز ورودی مسجد بگذارند. پدر خانواده نیز تصمیم گرفت بخشی از درآمد و حق‌وقش را کتان بگذارد و آن را به حساب کمک‌به

این روزها، همه مسلمانان، در سرتاسر دنیا،

احکام

نذر به جای مانده از متوفی

پیرسش

سلام. پدرم حدود یک سال است به رحمت خدا رفته است و ما در خانه‌ای که سه دانگش به نام مادرم و سه دانگش به نام پدرم بوده است، زندگی می‌کنیم. پدرم فرزند کوچکی ندارد و به جز دختر آخر که بیست و نه ساله است، بقیه ازدواج کرده‌اند. آیا برگزاری مراسم روضه خوانی امام حسین^(ع) که در سال‌های گذشته برگزار بوده است، در این منزل اشکالی دارد یا اینکه به علت نارضایتی دو نفر از وراث، منزل غصبی است و نمی‌توانیم نذر هرساله پدرم را ادا کنیم؟

پاسخ اجمالی

در فرض سؤال، لازم است رضایت همه وارثان در این‌گونه مواقع جلب شود؛ وگرنه تصرف در آن بدون اجازه سایر شرکا جایز نیست.

آیت!...العظمی‌ خامنه‌ای: در فرض سؤال، لازم است رضایت همه وراث در این‌گونه موارد جلب شود، والا تصرف در آن بدون اجازه سایر شرکا جایز نیست.

آیت!...العظمی سیستانی: با رضایت کل وراث، اشکال ندارد.

آیت!...العظمی مکارم‌شیرازی: بدون رضایت سایر ورثه، جایز نیست.

آیت!...العظمی نوری‌همدانی: لازم است تصرفات با اجازه وراث باشد.